

بحران آب یا بحران مدیریت

▲ فرزاد محمدیان

دسترس را تا سال ۲۰۵۰ به نصف کاهش دهند چراکه پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد باتوجه به افزایش جمعیت و تغییرات آب و هوایی میزان بارش تا سال ۲۰۵۰ به میزان ۲۰ درصد کاهش یابد، از این رو دولت‌ها باید هرچه سریع‌تر اصلاحات فوری را در مدیریت آب صورت دهند.

کانون دیده‌بانان زمین با اعلام این هشدار به نقل از سایت بانک جهانی می‌افزاید: در خاورمیانه و شمال آفریقا که از مناطق خشک جهان هستند،

چندی پیش بانک جهانی اعلام کرده است؛ چنانچه دولت‌ها با ایجاد زیرساخت‌های جدید به تعمیر شبکه آبرسانی در کشورهاشان اقدام کنند و مردم را به استفاده بهینه از منابع محدود آب آموزش دهند و در امر کشاورزی نیز کشت گیاهان شورپسند و کم‌آب را ترویج کنند، می‌توان امیدوار بود که بحران آب در جهان تا حدی به تأخیر بیفتد. با این وجود کشورهای منطقه خاورمیانه با استفاده از منابع آب محدود، باید تلاش کنند سرانه آب قابل

دسترسی به منابع آب شرب مشکل است. «جولیا باکنال»، کارشناس مدیریت منابع طبیعی در بانک جهانی در «رباط» مرکز مراکش می‌افزاید: ما می‌توانیم استفاده از آب را به‌ویژه در بخش کشاورزی که به میزان ۸۵ درصد است کاهش دهیم. همچنین شرکت‌های آب باید عوامل تبخیر را کاهش داده و بیشتر بر شبکه‌های آبرسانی مدرن و کارآمدتر سرمایه‌گذاری کنند. کشاورزان نیز باید از روش‌های آبیاری که نیاز به آب کمتری دارد، استفاده کنند.

در گزارش بانک جهانی کشورهای «تانزانیا» و «اردن» به‌عنوان دو کشور نمونه در بحث مدیریت آب اعلام شدند. این دو کشور موفق شدند برنامه‌های خوبی را برای جلوگیری از هدر رفتن آب و بهره‌برداری بهینه منابع آبی به اجرا گذارند. اما در کشورهای شمال آفریقا وضعیت چندان خوبی گزارش نشده است. رشد جمعیت، از بین رفتن منابع آبی و زمین‌های کشاورزی در حال حاضر نیاز به واردات محصولات کشاورزی را در این کشورها افزایش داده است. به‌عنوان مثال، در کشور مراکش از زمانی که کنترل آب سطحی با استفاده از سدها صورت گرفته است سفره‌های آب زیرزمینی در مناطق کشاورزی، نسبت به سال ۱۹۸۲ از ۱۰ متر به ۷۰ متر افت کرده‌اند.

این در حالی است که پیش از این «اسیت بیتواز» مدیر مرکز مدیریت منابع آب در جهان سوم در مکزیکوسیتی هشدار داده بود یک‌سوم مردم دنیا در مناطقی زندگی می‌کنند که با کمبود آب مواجه هستند و در خاورمیانه نیز بیشتر مردم با بحران مدیریت منابع آب مواجه هستند.

وی می‌گوید: بسیاری از کشورهای در حال توسعه به غلط ترجیح می‌دهند با سدسازی‌های پرهزینه روی رودخانه‌ها و یا تغییر مسیر آنها منابع آبی را افزایش دهند در صورتی که با پیش‌بینی‌های ساده‌ای مانند جلوگیری از نشت آب از تأسیسات می‌توان از اتلاف آن جلوگیری کرد. در شهرهای بزرگ تقریباً ۴۰ تا ۶۰ درصد آب به‌علت عدم نگهداری و مراقبت اصولی از تأسیسات، هدر می‌رود. در حالی که اگر این تأسیسات هر دو سال یک‌بار تعمیر شوند

نیاز به ساخت سدهای بیشتر هم مرتفع می‌شود. خوشبختانه کشورهایمانند هند، مکزیک، چین و برزیل از این روش‌ها نتیجه گرفته‌اند.

او خلاف کسانی که مدعی هستند خاورمیانه با کمبود آب مواجه است، می‌گوید: آب به‌اندازه کافی در خاورمیانه وجود دارد اما بهینه از آن استفاده نمی‌شود. وی در عین حال می‌افزاید: همزمان با رشد جمعیت، تقاضا برای تولید محصولات کشاورزی، غذا، سوخت‌های فسیلی و ... نیز بالا می‌رود به‌طوری که کشور چین که تا سال ۲۰۵۰ به بزرگ‌ترین قدرت اقتصادی دنیا تبدیل می‌شود و نیز آمریکا، ژاپن و برزیل که غول‌های بزرگ اقتصادی خواهند بود، نیاز به آب بیشتری دارند بنابراین اگر بحران آب در این کشورها به‌وجود بیاید به‌علت کاهش کیفیت آب است نه دسترسی به آن.

از طرفی به‌علت بالا رفتن قیمت نفت دیدگاه کاشت گیاهان سوختی در بسیاری از مناطق در حال شکل‌گیری است اما کاشت این گیاهان مستلزم استفاده از مقدار زیادی آب است. ارزش آب را از این‌جا می‌توان درک کرد که برای تأمین یک کالری غذا تقریباً یک لیتر آب باید مصرف شود، در عین حال برای کاشت یک کیلو از دانه‌های خوراکی به‌طور متوسط به ۵۰۰ تا ۴ هزار لیتر آب نیاز است. در صورتی که برای فرآوری محصولات صنعتی نیاز به ده هزار لیتر آب است. در حال حاضر طرح کاشت گیاهان سوختی ذرت و نیشکر در هند و چین که بالاترین میزان جمعیت جهان را دارند، باعث از بین رفتن ذخیره آب مردم شده و از نظر غذایی آنها را دچار مشکل خواهد کرد. در چین دولت قصد دارد، تولید گازوئیل از منابع فسیلی را کاهش دهد که برای رسیدن به این هدف چین باید کشت ذرت را برای این منظور به میزان ۲۶ درصد افزایش دهد. ذرت کاشته شده برای سوخت زیستی و تولید یک لیتر اتانول نیاز به دوهزار و ۴۰۰ لیتر آب دارد. همین مقدار اتانول حاصل از کاشت نیشکر نیاز به سه هزار و ۵۰۰ لیتر آب دارد. در صورتی که در برزیل برای همین مقدار اتانول نیاز به ۹۰ لیتر آب است.